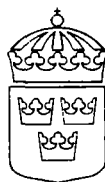

Finansutskottets betänkande

1989/90:FiU36

Aktiebolaget Tipstjänsts stöd till idrotten
(skr. 1989/90:121)

1989/90
FiU36

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet en skrivelse från regeringen till riksdagen om AB Tipstjänsts stöd till idrotten (skr. 1989/90:121).

AB Tipstjänsts verksamhet regleras av aktiebolagslagen. Regering och riksdag kan inte direkt ingripa i bolagets verksamhet annat än genom lag. Staten kan däremot verka genom sina företrädare i bolagsstämman och styrelsen. Enligt regeringens bedömning är det rimligt att Tipstjänst ges möjligheter att på olika sätt stödja svensk idrott om Tipstjänsts bolagsstyrelse finner sådana satsningar kommersiellt motiverade. Stödet bör dock ges i enlighet med vissa riktlinjer och förutsättningar som redovisas av regeringen i denna skrivelse. Utskottet har inga erinringar mot att ett stöd ges på detta sätt.

Till betänkandet har fogats två reservationer från moderata samlingspartiet, folkpartiet och centern samt från vänsterpartiet kommunisterna och miljöpartiet.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels regeringens skrivelse 1989/90:121 om Aktiebolaget Tipstjänsts stöd till idrotten,

dels de med anledning av skrivelsen väckta motionerna

1989/90:Fi51 av Bo Lundgren m.fl. (m),

1989/90:Fi52 av Ylva Annerstedt och Margitta Edgren (båda fp),

1989/90:Fi53 av Inger Schörling m.fl. (mp),

1989/90:Fi54 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp),

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna

1989/90:Fi711 av Karin Israelsson (c),

1989/90:Fi714 av andre vice talman Christer Eirefelt (fp),

1989/90:Fi717 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (m),

1989/90:Fi718 av Bo Lundgren m.fl. (m),

1989/90:Fi730 av Lars Werner m.fl. (vpk).

I skrivelse 1989/90:121 (finansdepartementet) har regeringen — efter föredragning av statsrådet Allan Larsson — berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts om riktlinjer för Aktiebolaget Tiptjänsts verksamhet.

Motionsyrkandena

Omfattningen av Tiptjänsts stöd till idrotten

1989/90:Fi51 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag om överföring av en procent av Tiptjänsts omsättning till idrottsrörelsen i enlighet med vad som anförts i motionen.

1989/90:Fi53 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

1. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om grunderna för och inriktningen av AB Tiptjänsts verksamhet,

2. att riksdagen beslutar att överskottet från AB Tiptjänsts verksamhet tills vidare ograverat inlevereras till statskassan.

1989/90:Fi54 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Aktiebolaget Tiptjänsts stöd till idrotten, i berörd del.

1989/90:Fi714 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp) vari — med hänvisning till vad som anförts i motion 1989/90:Kr504 — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Tiptjänsts stöd till idrotten, i berörd del.

1989/90:Fi717 av Bertil Danielsson och Ewy Möller (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om överförande av vissa medel av Tiptjänsts överskott till idrottsrörelsen.

1989/90:Fi718 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari — med hänvisning till vad som anförts i motion 1989/90:Kr509 — yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag som innebär att 1 % av AB Tiptjänsts omsättning överförs till idrottsrörelsen.

1989/90:Fi730 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari — med hänvisning till vad som anförts i motion 1989/90:Kr521 — yrkas att riksdagen hos regeringen begär förslag innebärande att överskottet av tipsmedlen överförs till idrotten enligt vad i motionen anförts.

1989/90:Fi52 av Ylva Annerstedt och Margitta Edgren (båda fp) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att medel från AB Tiptjänsts verksamhet inte i någon form får användas till att stödja barn- och ungdomsboxning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att bidrag från AB Tiptjänst skall fördelas lika till idrottsaktiviteter som utövas av kvinnor resp. män.

1989/90:Fi54 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Aktiebolaget Tiptjänsts stöd till idrotten, i berörd del.

1989/90:Fi714 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp) vari — med hänvisning till vad som anförts i motion 1989/90:Kr504 — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Tiptjänsts stöd till idrotten, i berörd del.

Åtgärder mot spelandets skadeverkningar

1989/90:Fi711 av Karin Israelsson (c) vari — med hänvisning till vad som anförts i motion 1989/90:So228 — yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en begränsning av marknadsföringen av spel i ATG:s, AB Tiptjänsts samt Svenska Penninglotteriets regi,

2. att riksdagen beslutar om ett stöd på 1 ‰ av totalomsättningen från de statliga spelbolagen att användas enligt motionens intentioner till forskning och förebyggande insatser för en minskning av spelandets skadeverkningar.

Utskottet

Regeringen redovisar i en skrivelse till riksdagen vissa riktlinjer för AB Tiptjänsts stöd till idrotten.

Enligt regeringsskrivelsen bör Tiptjänst liksom hittills i viss utsträckning kunna ge medel till svensk idrott om bolagets styrelse finner det kommersiellt befogat. Samtidigt konstateras att gränsen mellan vad som kan betraktas vara kommersiellt betingade kostnader respektive rena gåvor är flytande och bör preciseras.

Regeringens ställningstagande inför en sådan precisering samt utarbetande av mer konkreta riktlinjer och tillämpningsföreskrifter har tagit sin utgångspunkt i en kategoriindelning av Tiptjänsts tidigare vidtagna marknadsföringsaktiviteter. På grundval av denna redovisning anför regeringen att den typ av sedvanlig reklamverksamhet resp. sponsringsavtal som Tiptjänst reguljärt bedriver är att betrakta som direkta kostnader för tipsverksamhetens bedrivande. Detsamma gäller

de avtal med Svenska Fotbollsförbundet m.fl. som primärt syftar till att säkerställa basen för Tipstjänsts spelverksamhet. För dessa typer av aktiviteter ser regeringen ingen anledning att för närvarande formulera särskilda tillämpningsregler under förutsättning att avtal kan träffas på nuvarande ekonomiska nivå.

Även stödotsatser av mer allmän goodwillnatur och som syftar till för bolaget mer långsiktig positiv utveckling bör kunna genomföras. En viktig förutsättning är dock att sådana insatser i sin helhet betraktas av Tipstjänsts styrelse som kommersiellt befogade. Direkta bidrag till idrotten som inte har denna kommersiella inriktning bör enligt regeringen inte få förekomma.

Tipstjänsts överskott från aktiviteter typ Stora Tipsveckan bör liksom hittills — efter regeringens medgivande — kunna tillfalla vissa idrottsliga ändamål. De medel som idrottsrörelsen erhåller genom sistnämnda verksamhet bör särskilt redovisas till riksdagen i budgetpropositionen.

Regeringen har med den lämnade skrivelsen uppfyllt utskottets tidigare framförda krav (1989/90:FiU3) om en översyn av AB Tipstjänsts möjligheter att lämna stöd till olika idrottsaktiviteter. Regeringen behandlar dock inte i regeringsskrivelsen utskottets begäran om en samlad bild av det totala statliga stödet till idrotten. Utskottet förutsätter att en sådan redovisning kommer att ske i annat sammanhang.

Utskottet behandlar i detta sammanhang nio motioner som väckts om Tipstjänsts stöd till idrotten dels under den allmänna motionstiden, dels med anledning av skrivelsen.

Omfattningen av Tipstjänsts stöd till idrotten

I *motion Fi53* av Inger Schörling m.fl. (mp) föreslås att överskotten från Tipstjänst ograverat tills vidare skall inlevereras till statskassan. Som motiv anføres att demokratiska beslut bör styra samhällets stöd till idrotten och att det är riksdagen som skall ange idrottsstödet omfattning.

I *motion Fi730* av Lars Werner m.fl. (vpk) yrkas att överskottet av tipsmedlen oavkortat skall överföras till idrotten. Motionärerna anser att det samhälleliga stödet till idrotten bör öka och då med en inriktning som motverkar kommersialisering.

I *motionerna Fi717* av Bertil Danielsson och Evy Möller (m) samt *Fi54* och *Fi714* av Christer Eirefelt m.fl. (fp) yrkas att en större del än för närvarande av Tipstjänsts överskott skall ställas till idrottens förhållande.

I *motionerna Fi51* och *Fi718* av Bo Lundgren m.fl. (m) preciseras den andel som Tipstjänst bör ge som stöd till idrottsrörelsen till 1 % av Tipstjänsts omsättning.

Utskottet vill med anledning härav anföra följande.

Tipstjänst har, liksom andra kommersiellt inriktade företag, behov av att kunna marknadsföra och i övrigt skapa gynnsamma förutsättningar för sina produkter. Även sådana insatser som enbart är av mer

allmän goodwillkaraktär bör kunna genomföras. Finansutskottet är i denna fråga inte av någon annan mening än regeringen. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet bifall till motion Fi53 (mp).

Enligt Tipstjänsts bolagsordning får högst 5 % av tillgängliga vinstmedel användas för utdelning till aktieägarna. För att bestrida sina kostnader får bolaget ta i anspråk del av spelinsatserna. Återstående årsvinst skall disponeras på sätt som regeringen föreskriver. Utskottet anser inte att någon ändring bör vidtas härvidlag utan att överskottet skall inlevereras till staten. Mot denna bakgrund yrkar utskottet avslag på motion Fi730 av Lars Werner m.fl. (vpk), vari föreslås att Tipstjänsts överskott ograverat går till idrotten.

I motionerna Fi717 samt Fi54 och Fi714 föreslås att en större, ej preciserad, del av Tipstjänsts överskott/omsättning varaktigt skall ställas till idrottens förfogande. Liknande uppfattning, om en ökning av stödet, framförs i motionerna Fi51 och Fi718, men här preciseras kravet till att stödet inledningsvis skall uppgå till 1 % av Tipstjänsts omsättning. Utskottet är dock av den uppfattningen att stödets omfattning bör vara avhängigt Tipstjänsts bedömning av det kommersiella behovet för bolagets verksamhet och att det därför inte finns anledning för statsmakterna att ge bindande direktiv för den exakta omfattningen av stödet. Det bör ankomma på Tipstjänsts styrelse att göra dessa bedömningar. Utskottet avstyrker därför motionerna Fi717 (m) samt Fi54 (fp) och Fi714 (fp), båda i berörda delar, Fi51 (m) och Fi718 (m).

Inriktningen av stödet

I *motion Fi52* av Ylva Annerstedt och Margitta Edgren (båda fp) framhålls att tipsmedel ej bör användas för att stödja barn- och ungdomsboxning. Motionärerna anser vidare att en mer rättvis stödfördelning än för närvarande bör göras mellan manlig och kvinnlig idrott. Detta senare framhålls också i *motionerna Fi54* och *Fi714* av Christer Eirefelt m.fl. (fp).

Utskottet vill med anledning av frågor om stödets fördelning till olika typer av idrottsområden resp. fördelning mellan olika kategorier idrottsutövare anföra följande.

AB Tipstjänsts verksamhet faller under aktiebolagslagens regler. Regering och riksdag kan sålunda inte direkt ingripa i ett sådant enskilt rättssubjekts sätt att verka annat än genom lag. Däremot kan staten som ägare av samtliga aktier, genom sina företrädare på bolagsstämman och ledamöter i styrelsen i dessa bolagsorgan se till att intentionerna hos regering och riksdag i fråga om bolagets verksamhet förverkligas. Utskottet är av den meningen att det får förutsättas att de statliga representanterna bevakar frågorna om stödets allmänna inriktning, bl.a. med utgångspunkt från bolagets samhällsansvar. I detta ansvar ligger bl.a. att tillse att stödet sker i sådana former att det motverkar en alltför utbredd kommersialisering samt bidrar till en

jämnare fördelning mellan könen. Det finns självfallet inte anledning för Tiptjänst att ge direkta bidrag till verksamhet som är skadlig för barn och ungdom som t.ex. barn- och ungdomsboxning.

Något ytterligare uttalande med anledning av motionerna är enligt utskottets mening inte motiverat varför motionerna Fi52 (fp) samt Fi54 (fp) och Fi714 (fp), båda i berörda delar, avstyrks.

Åtgärder mot spelandets skadeverkningar

I *motion Fi711* av Karin Israelsson (c) hemställer motionären att Tiptjänsts marknadsföring begränsas samt att 1 ‰ av Tiptjänsts omsättning används för insatser för att motverka spelandets skadeverkningar.

Finansutskottet delar motionärens oro för de problem som ett omfattande spelberoende kan föra med sig. Enligt vad utskottet erfarit har Delegationen för social forskning initierat ett forskningsprojekt inriktat på att kartlägga spelandets skadeverkningar.

Liksom beträffande den ovan berörda frågan om detaljstyrning av stödmedlen till olika områden/ändamål förutsätter finansutskottet att Tiptjänst med stor uppmärksamhet följer dessa frågor och anpassar sitt reklamutbud till vad som kan anses vara förenligt med bolagets samhällsansvar. Något särskilt riksdagsuttalande i denna fråga synes, enligt finansutskottet, därför inte vara påkallat. Riksdagen bör därför inte ge Tiptjänst bindande direktiv om specifika stödobjekt. Med hänvisning till det här framförda avstyrker utskottet motion Fi711 (c).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *omfattningen av Tiptjänsts stöd till idrotten*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Fi51, 1989/90:Fi53, 1989/90:Fi54 i berörd del, 1989/90:Fi714 i berörd del, 1989/90:Fi717, 1989/90:Fi718 och 1989/90:Fi730 lägger till handlingarna vad som anförts i regeringens skrivelse 1989/90:121 om riktlinjer för Aktiebolaget Tiptjänsts verksamhet,

res. 1 (m, fp, c)

res. 2 (vpk, mp)

2. beträffande *inriktningen av stödet*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Fi52, 1989/90:Fi54 i berörd del och 1989/90:Fi714 i berörd del,

3. beträffande *åtgärder mot spelandets skadeverkningar*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Fi711.

Stockholm den 8 maj 1990

Anne Wibble

Närvarande: Anne Wibble (fp), Roland Sundgren (s), Lars Tobisson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Per Olof Håkansson (s), Rune Rydén (m), Iris Mårtensson (s), Lisbet Calner (s), Arne Kjörnsberg (s), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c), Lars-Ove Hagberg (vpk), Carl Frick (mp), Marianne Carlström (s), Sonia Karlsson (s) och Gunilla André (c).

Reservationer

1. Omfattningen av Tipstjänsts stöd till idrotten (mom. 1)

Anne Wibble (fp), Lars Tobisson (m), Rune Rydén (m), Filip Fridolfsson (m), Lars De Geer (fp), Ivar Franzén (c) och Gunilla André (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Enligt Tipstjänsts" och slutar med "Fi718 (m)" bort ha följande lydelse:

Enligt Tipstjänsts bolagsordning får högst 5 % av tillgängliga vinstmedel användas för utdelning till aktieägarna. För att bestrida sina kostnader får bolaget ta i anspråk del av spelinsatserna. Återstående årsvinst skall disponeras på sätt som regeringen föreskriver. Enligt utskottets mening bör en större andel än för närvarande av den vinst AB Tipstjänst gör på det idrottsanknutna spelet gå tillbaka till idrotten. Eventuellt bör denna andel bestämmas som ett visst procenttal av omsättningen. Fördelningen av dessa medel bör kunna göras genom att ett större belopp ställs till Riksidrottsförbundets förfogande för fördelning enligt förbundets önskemål. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *omfattningen av Tipstjänsts stöd till idrotten* att riksdagen med anledning av regeringens skrivelse 1989/90:121 och motionerna 1989/90:Fi51, 1989/90:Fi54 i berörd del och 1989/90:Fi714 i berörd del, 1989/90:Fi717 och 1989/90:Fi718 samt med avslag på motionerna 1989/90:Fi53 och 1989/90:Fi730 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Omfattningen av Tipstjänsts stöd till idrotten (mom. 1)

1989/90:FiU36

Lars-Ove Hagberg (vpk) och Carl Frick (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Tipstjänst har" och på s. 5 slutar med "Fi718 (m)" bort ha följande lydelse:

Enligt Tipstjänsts bolagsordning får högst 5 % av tillgängliga vinstmedel användas för utdelning till aktieägarna. För att bestrida sina kostnader får bolaget ta i anspråk del av spelinsatserna. Som framgår av skrivelsen bör i begreppet kostnader även ingå kostnader för att behålla och utveckla basen för Tipstjänsts verksamhet. Återstående årsvinst skall disponeras på sätt som regeringen föreskriver.

Intresset för breddidrott och motionsidrott ökar i vårt land. Fysisk aktivitet i olika former kan vara en tillgång i folkhälsoarbetet. Det ideella arbetet inom idrotten måste värnas. Den kommande skatteomläggningen kommer främst att drabba idrottsrörelsens bas. Idrottsrörelsen beräknar de ökade kostnaderna till cirka en halv miljard kronor. Enligt utskottets mening bör därför huvuddelen av den vinst AB Tipstjänst gör på de idrottsanknutna spelen gå tillbaka till idrotten. Det är emellertid angeläget att dessa medel fördelas på ett sätt som hela samhället har nytta av. Stödet till idrotten bör därför inte styras av de kommersiella intressen som Tipstjänst kan ha anledning att understödja. Enligt utskottets mening bör stödet till idrotten ges i sådana former att det kan motverka kommersialisering. Det är också angeläget att medel kan ges till idrottsklubbarnas breddverksamhet, ungdoms-, kvinno- och handikappidrotten. Kvinnoidrotten måste få en allt större andel. Detta leder utskottet till slutsatsen att stödet till idrotten bör beslutas av statsmakterna och anvisas över statsbudgeten. Den slutliga fördelningen av stödet bör kunna anförtras exempelvis Riksidrottsförbundet efter de riktlinjer som statsmakterna anger.

Den årsvinst som Tipstjänst genererar bör därför inlevereras till statsbudgeten. Huvuddelen av de medel som härrör från de idrottsanknutna spelen bör därefter tillföras idrotten på det sätt som utskottet här redovisat. Vad utskottet anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Utskottets ställningstagande innebär att samtliga här behandlade motioner, Fi51, Fi53, Fi54 i berörd del, Fi714 i berörd del, Fi717, Fi718 och Fi730, blir i stora delar tillgodosedda.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *omfattningen av Tipstjänsts stöd till idrotten*

att riksdagen med anledning av regeringens skrivelse 1989/90:121 och motionerna 1989/90:Fi51, 1989/90:Fi53, 1989/90:Fi54 i berörd del, 1989/90:Fi714 i berörd del, 1989/90:Fi717, 1989/90:Fi718 och 1989/90:Fi730 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,